

Denkt gij aan de INSCHRIJVING op de 5% EERSTE HYPOTHEEK OBLIGATIES

„DE RUDOLPHSTICHTING“

Inschrijvingsbiljetten verkrijgbaar bij de KAMPER-BANK te KAMPEN.

van een uitwisseling van gedachten door de taal. Dit verschijnsel is geene zeldzaamheid bij menschen, wier leven in intieme betrekking tot de natuur voorbijaat. Het komt nog voor, dat dieren en menschen samspreken. Niet bij cultuurmenschen der 20ste eeuw, maar wel bij hen, wier ontwikkelingsstadium gekenmerkt wordt door een armelijk ervaringsleven. Deze kennen eene gemeenzaamheid met de natuurwezens, die soms leidt tot een uit het oog verliezen der grenzen, die mensch en dier scheiden. En de samspreking is voor hen als een spontaan zich uitende functie, die strekt tot bewaring en bevordering der harmonie, waarin zij met de natuur verkeerden. Dat is nu nog zoo. (bl. 88). En dat staving daarvan beroept hij zich in een voetnoot op een geleerde, die het over de natuurvolkeren in Midden-Brazilië heeft en die schreef: Elk dier, welk gij maar wilt kan verstandiger of dommer, sterker of zwakker dan de Indiaan, het kan geheel andere levensgewoonten hebben, maar het is in zijn oogen evenzeer een persoon als hijzelf, de dieren zijn als de menschen tot families en stammen vereenigd, zij hebben verschillende talen als de menschelijke stammen, maar mensch, jaguaar, ree, vogel, visch, het zijn allemaal slechts personen van verschillend voorkomen en met verschillende eigenschappen.

Wij hebben weer enkele woorden laten spatieeren. Laten wij hier gemakshalve meedeelen, dat alle spatieeringen in de door ons reeds gegeven of nog te geven citaten uit het boek van prof. Visscher van ons zijn, omdat prof. Visscher zelf nooit uitgenomen den naam Milton — spatieert.

Dan behoeven wij het niet telkens te vernielden. De voorstelling van prof. Visscher, dat er bij cultuurmenschen van de 20ste eeuw geen gemeenzaamheid met dieren voorkomt is zeker niet geheel en al juist.

De oude, beschafte dame houdt soms lange gesprekken met haar kanarisevogeltje. Ook met katten staan sommige dames op een voet van gemeenschap, welke aan het ongelooftelijke grenst. Honden zijn eveneens geliefkoosde dieren om er mee te praten. Schroef Mevr. Spoor, geb. Anna de Savornin Lohmann niet eens, dat honden haar dikwijls liever waren dan menschen, niet alleen trouwer, maar ook intelligenter? Een echte boer weet veel te vertellen van de eigenaardigheden en gevoeligheden van zijn paard. Ik weet niet of prof. Visscher, toen hij nog predikant was in een plattelandsgemeente, welken als hij huisbezoek deed door een zijner gemeentelieden rondgereden heeft. Mij is het overkomen, dat een medeouderling, tch mensch wel cultuurmensch en ook van de 20ste eeuw, er mij opmerkzaam op maakte, dat zijn paard de ooren spitste en langzamer begon te rijden als wij in druk gesprek waren gewikkeld, maar zodra wij zwegen er duchtig den jas inzette. Het was alsof het hier alles wilde afuisteren. Maar hadden we Hebreuwsch gesproken, dan zou het gedrag van het beest natuurlijk hetzelfde zijn geweest. Hoe wonderlijk dit echter ook was, aan ons gesprek nam het paard geen deel. Dat kan ik prof. Visscher zwart op wit geven. Van een samspreken was geen sprake.

Zou er werkelijk zulk een afstand gekomen zijn tusschen den cultuurmensch van de 20ste eeuw en het dier? Maar heeft prof. Visscher niet gelezen, hoe in een vermaard stedeke in ons land mensch en vee nog onder één dak vertoeven en door één gemeenschappelijke deur in- en uitgaan? Och, zoo erg ver leven thans vele cultuurmenschen niet van de natuur af.

Dat mag waarlijk niet overdreven worden. We kunnen door gebaren en ook door woorden onzen wil nog wel aan de dieren kenbaar maken en het dier kan ons ook door kwispelstaarten of door oogopslag, door mauwen of blaffen of loeien zijn begeerten uiten.

Daarvoor behoeft men niet naar Brazilië te reizen.

Maar niemand zal dat opvatten als een samspreken, als een conferentie, als een geestelijke konversatie, gelijk die door vrouw en slang werd gevoerd.

De uitwisseling van begeerten beperkt zich hier tot de lagere natuurlijke behoeften.

Van „gedachten“, „samspreken“, wederzijdsche „taal“-uitingen kan hier nooit anders dan in overdrachtelijken zin de rede zijn.

Dat natuurvolken denken, dat de dieren, evenals het woud of de lucht of het water tot hen spreken, omdat zij hen als personen beschouwen, moge misschien zoo zijn, daarom is het nog niet waar.

En nu moge prof. Visscher zich den mensch in het Paradijs nog zoo naïef, primitief en ervaringsloos voorstellen, dat de onzondige

woord van Johannes brenge derhalve veront-rusting.

Zeker, Gods kind mag gerust zijn, ziende op Gods genade en trouw in Jezus Christus. Maar laat ons nimmer vergeten, dat de ware rust alleen voortkomt uit eene geloovige beschouwing van het werk Gods; en dat het eene valsche rust is, die gewonnen wordt uit schijn-vrome redeneeringen over onze dagelijksche strukelingen en de macht van onze oude natuur.

Neen, dit laatste moet ons juist in vreeze doen wandelen den tijd onzer inwoning.

* * *

Toch is hier ook vertroosting. Immers, wij weten wat de apostel bedoelt met de uitdrukking: „de zonde doen“.

Hij teekent daarmede het leven van den mensch, die gewillig en met lust zich buigt onder de macht der ongerechtigheid; die niet in vriendschap, maar in vriendschap met de zonde staat; de onherboren mensch, wien de zonde het levenselement is.

Welnu, „een iegelijk, die uit God geboren is, die doet de zonde niet“; die leeft niet meer in haar als in de sfeer, waarin hij zich thuis gevoelt; die is in het diepst van zijn hart aan haar vreemd geworden; en zoo hij al telkens in de zonde valt, die zonde is toch niet zijn eigenlijk leven. Van de zonde als levensbeginsel, als wortel waar uit hij opschiet en vruchten draagt, heeft God hem vrijgemaakt. Hij kent in het diepst van zijn bestaan, in het diepst van zijne keuze en liefde een ander beginsel, een anderen levenswortel, — hij is uit God geboren.

En als hij nu zondigt, dan zondigt hij toch anders als de wereldling.

Zie, beide, de onbekeerde en de bekeerde zondigen; ze zondigen vaak in dezelfde dingen. Maar het verschil ligt hierin, dat de onbekeerde de zonde doet, zélf willens en wetens doet; terwijl de bekeerde de zonde ondergaat, als iets, dat hij afbidt, dat hem een lijden veroorzaakt, waar hij zich van los wil voelen. Bij de kinderen des duivels is het een zondigen, waarbij men de zonde mint; bij de kinderen Gods een zondigen, waarbij men de zonde haat.

Een zwijn en een schaaap kunnen beide in dezelfde modderpoel geraken. Maar terwijl het zwijn zich in het slijk behagelijk gevoelt, zal het schaaap er zich pogen uit te werken, en met afkeer zijne vuilheid gewaar worden en zich zoeken te reinigen.

Zoo dat laatste uw beeld is, mijn lezer, dan is hier vertroosting voor u.

Want dan zegt Johannes: „Zijn zaad blijft in hem“.

Zijn zaad, dat is Gods zaad. Het is het levensbeginsel, dat de Heilige Geest bij de wedergeboorte inbracht in den bodem des harten. En dat blijft.

Dat zaad heeft wel te worstelen tegen de onvruchtbaarheid van den bodem, waarin het ligt; dat beginsel heeft wel te strijden tegen de krachten van het oude leven, — maar het blijft. Het sterft niet. En hoe fel ook de aanvallen zijn van den vorst der duisternis, wat machtigen invloed hij uitoefent door te doen vallen in allerlei, soms schrikkelijke zonden, — van het geestelijk levensbeginsel van den wedergeborene moet hij afbljven. Hij kan het schaaap in het slijk doen vallen, maar hij kan het schaaap nooit veranderen in een zwijn. Gods zaad blijft in Gods kind.

Dat zaad is onverliesbaar, onverdelgbaar, het kan niet vernietigd worden.

Integendeel, straks bij de wedergeboorte aller dingen, wanneer het Middelaarswerk van Christus voltooid zal zijn, dan zal dat zaad Gods zijn vollen wasdom bereiken en volmaakte vruchten dragen in het rijk der volkomen zaligheid en heerlijkheid.

L. v. A.

KERKELIJK LEVEN.

Enige bezwaren tegen professor Visschers „Paradijsprobleem“.

VI.

De slang en de natuurmensch.

Toch tracht prof. Visscher zijn meening, dat het slangenbeest tot de vrouw op niet hoorbare wijze heeft gesproken, een schijn van waarheid te geven.

Het bewijs daarvoor ontleent hij niet aan de Schrift, gelijk wij reeds zeiden.

Wat hij aanvoert is dit: de mensch in het Paradijs leefde veel dichterbij de natuur dan wij. Daardoor stonden mensch en dier in intiemer betrekking tot elkander dan bij cultuurmenschen, zoodals wij, het geval is. Alleen bij natuurvolkeren ontdekt men nog iets dergelijks.

Om ook hier ons tegen alle kritiek te vrijwaren, als zouden wij prof. Visschers gevoelen minder juist hebben vertolkt, geven wij weer hemzelf het woord. „Zij (n.l. de vrouw) was, zoodals uit hare houding duidelijk wordt, gemeenzaam met de haar omgevende natuur, vertrouwd met de paradijsdieren. Haar harmonisch natuurgevoel leidde haar tot een gemeenschapsleven met de natuurwezens, tengevolge waarvan ook bij het bewustzijn van hooger en anders zijn, een contact met deze geboren kon worden, dat den vorm kon aannemen

*) Nieuwe Theol. Studien, art. Paradoxaal, maar niet anti-intellectualistisch.

*) Comm. in Eph. 4:17: Nam eos, qui edocti sunt in Christi schola et salutis doctrina sunt illuminati, vanitatem sectari et nihil differre ab infidelibus et caecis, quibus nulla unquam affulsit lux veritatis; nimis absurdum est.

*) Illi: Vult ergo (Paulus) differre ab incredulis fideles. Wat eerstgenoemden betreft: mentem eorum damnat vanitatis (volgen vele bewijzen).

*) Vs. 21: Nunc antithesis facit vitae christianae.

*) Brief aan een onbekende: Corpus Ref. Br. XLVIII, 530/531: Illic enim tamen quaedam veritatis particulam tibi praebari comperias, modo gustum capias modo quam amena sit ac suavis cognitio, hic vero plenam tibi copiam affluere quae animum tuum penitus reticiat; illic umbram et imaginem tibi ob oculos subici, quae te ad amorem eius excitet modo, non eam tibi familiarem reddat, hic solidum corpus tibi osti ex quo non familiariter tantum cognoscere, sed quodammodo attrahere liceat; illic semen quasi praefocatum, hic frugem habens, et quidem in sua maturitate. Illic denique exiguas tantum scintillas euicere, quae sic viam demonstrant, ut in medio cursu deficiant, vel potius quae viam demonstrare nequeant, sed tantum retinere, ne longius aberras; hic vero spiritum Dei inartificialitatis facit, ille semen quasi praefocatum, hic frugem habens, et quidem in sua maturitate. Illic denique exiguas tantum scintillas euicere, quae sic viam demonstrant, ut in medio cursu deficiant, vel potius quae viam demonstrare nequeant, sed tantum retinere, ne longius aberras; hic vero spiritum Dei inartificialitatis facit, ille semen quasi praefocatum, hic frugem habens, et quidem in sua maturitate.

*) Sermon CLXXIV sur Deut. 31:9-14: Car nous voyons l'astuce de Satan, et comme il a taché de priver la plus grande partie du monde d'un tel bien, sous ombre que ce n'est pas une chose vulgaire que la parole de Dieu; qu'elle est trop haute et trop profonde, qu'elle est trop obscure.

*) Comm. op Galaten 4:22: Ego scripturam uberrimam et inchanstam omnis sapientiae fontem esse fateor; sed eius locunditatem in variis sensibus nego consistere, quos quisque sua libidine attingat. Sciamus ergo cum esse verum scripturae esse sensum, qui germans est ac simplex; cuiusque AMPLECTAMUS et MORDICUS TENEAEMUS.

*) Sur Dt. 31:9-14: Car Dieu n'a point parlé seulement pour les grands docteurs, il a voulu dispenser sa parole en commun à grands et à petits, et aux plus ignorans, et c'est tellement conforme, que tous ceux, qui se viendront rendre dociles, verront bien que nostre Seigneur sait ce qui leur est propre, et qu'il se sera enseigné d'une façon laquelle il sait leur estre convenable.

*) Sur Dt. 30:11-14: Concluons donc que la doctrine de Dieu de soy n'est point incompréhensible, tellement qu'on n'y puisse mordre; mais que c'est une clarté si grande que nous y voyons le chemin de salut, — que ce n'est un jargon, qui soit inconnu, mais qu'il parle franchement.

Ainsi donc apprenons que Dieu par sa bonté infinie voyant que nous n'avons nul moyen d'approcher de luy, il nous y donne un facile accès, et mesmes il descend si bas pour se conformer à nostre ruinesse et infirmité. Nous voyons, par manière de dire, qu'il begaye avec nous; car il ne parle POINT d'une façon si haute comme ELLE CONVENDROIT à SA GLOIRE INFINIE, et à sa maiesté; mais l'Escriture sainte a un langage rude et grossier, et Dieu parle en telle sorte qu'il n'y a point d'excuse pour nous, si nous ne l'entendons facilement.

*) Sermon sur Gal. 3:1: Car parle-il (God) d'un langage si haut et si obscur, que nous n'y entendons rien? mais au contraire il s'abaïsse. (Dit zegt Calvijn juist tegen de Roomschen; en prof. Haeftica meent weer, dat zijn bestrijders Rome in de armen vallen,....) Sermon sur Deut. 32:8-11 (1 Juni 1556): Car c'est luy qui parloit selon sa maiesté, nous n'y pourrions parvenir; mais il descend à nous et use d'un langage qui est propre à nostre ruinesse et infirmité.

Correspondentie: Een lezer bericht mij, dat hij in een dictaat van prof. Ravinek den gedichteerden zin trof: „Hij (Christus) is de exegeet des Vaders“ (zie verleden week). K. S.

UIT DE SCHRIFT.

Uit God geboren.

Een iegelijk, die uit God geboren is, die doet de zonde niet, want Zijn zaad blijft in hem. 1 Joh. 3:9a.

Het is niet zonder reden, dat de apostel Johannes bij herhaling terugkeert tot dezelfde gedachte, en telkens weer de totale scheiding betoogt tusschen het leven uit God en het doen der zonde. „Een iegelijk, die in Hem blijft, die zondigt niet“; „wij weten, dat een iegelijk, die uit God geboren is, niet zondigt“; „een iegelijk, die uit God geboren is, die doet de zonde niet“ — zoo gaat het rusteloos, met soms bijna dezelfde bewoordingen, in dezen tóch reeds zoo korten brief door, altijd weer opnieuw de onverzoenlijke tegenstelling predikend tusschen het leven uit God en het doen van de zonde.

Deze opvallende herhaling is niet zonder reden, zeiden we.

Zoo licht toch zijn we geneigd, het ons op het stuk van de zonde wat gemakkelijk te maken, en ons meer te laten voorlichten door de ervaring dan door de Heilige Schrift. Als het gaat over het aanklevend boderf en over de dagelijksche strukelingen, dan komen oók diegenen, die geleerd hebben te wandelen bij het licht des Woords, er zoo spoedig toe te gaan spreken en betoogen uit het leven der ondervinding, uit de praktijk van hun dagelijksche zwakheden; en dan gaat natuurlijk het vleesch een woordje meespreken, en kunnen ook Gods kinderen zich soms vrij wat gerustheid en gemakelijkheid aanpraten. Daarom nu hamert de apostel er die absolute scheiding zoo in, die scheiding tusschen het leven uit God en het doen der zonde. Daarom komt hij op die tegenstelling telkens terug, en herhaalt altijd weer hetzelfde: „een iegelijk, die uit God geboren is, die doet de zonde niet“.

Het is, opdat de gemeente des Heeren toch immer die ondoempbare wijdgapende Klove in 't oog zou houden; opdat zij haar vleesch toch maar niet zou toelaten, met schijn-vrome redeneeringen te pogen dien afgrond minder diep te maken of te overbruggen; en opdat zij en ik ons toch niet door ons arglistig hart zouden in slaap laten brengen, maar de zonde zouden schuwen, en bij elke ongerechtigheid zouden opschrikken en de eeuwige tegenstelling bedenken, die er is tusschen het leven uit God en het doen der zonde. Dit

me mo spe- n. nou. MAIS neu que nostre et que nous de, tant y a outre. Seigneur ticpans de sa n'ia qu'il n'o d'ipion des ger par le otter plus a Christ nous caché, et que quelle satisfaction paradoxotatze n'videt debet, nou ad dree- er est occur alura vide- tegen de para. Ex. 28: atis ipius esse est nihil esse ibi contradiat. treina aarda). se Maar die is af te drukken. „Nec vero „Aber Gnade m“. r ten oocochie pagunt hanc it ubi de fid. par; quo ad legi. EADEM narialem usam mef. nos sustipere. nou CLX) zoi ant nous som. en nous n'est ne. Decent dos et. la Raison à qu'il se face dot entendre. Je moins les ne ces choses ne les peut se- ut estre separee. Ainsi il con- à la Raison substance mesme oute, à qu' no v. autre que la le juy si es- a qualitez, qui ardo cela vola- t que je me de sa resposse- parfo de soy. a son siége en de vouloir qui par le peché. a nous sara de l'homme ne que mal. Et du nostre soif